

שאלת חקר דף עזר למורה-ד"ר חן נפתלי

שאלת חקר: היא שאלה המובילה לבחינה, לבדיקה ולעיון מעמיק בדבר כדי לגלות את הגלום בו.

בלשון פשוטה יותר, שאלת חקר היא שאלה שיש דרכים שונות ומקורות מידע מגוונים אמצעותם ניתן ללמוד מה כולל הדבר הנחקר או מה יש בו בפנים מה טמון בו. מתוך ההגדרה אנו מבינים את חשיבותה של שאלת החקר לתהליך החקר כלו: השאלה צריכה לכוון את התלמידים לכיוון חקירה מסוים. על מנת לענות עליה נעשה תהליך חקר הכולל בדיקה מדוקדקת ומעמיקה, הבחנה בפרטים, השוואה והעמדה מול סטנדרטים מתאימים; נדרשת התבוננות יסודית והתעמקות לשם הבנה בעניין הנחקר. התשובה לשאלה אינה ידועה ואינה נראית לעין, יש לחשוף אותה מתוך הדברים שבהם היא חבויה.

איך מנסחים שאלת חקר?

על שאלת החקר להיות **ממוקדת**. השאלה צריכה להיות ספציפית ואסור לה לגלוש לתחומים רבים מידי, שיובילו את התלמיד לכיווני חקירה רבים ומיותרים וכך יסרבולו את תהליך הכנת העבודה. יחד עם זאת השאלה מובילה אותנו לשאלות המראות לנו את הכיוון שאליו רצינו להגיע (שאלות בנות). קישור – חיפוש שאלות טובות.

. שאלת חקר היא בדרך כלל **שאלה רחבה** אך לפעמים היא יכולה להיות גם שאלה צרה יחסית.

השאלה מנוסחת **בתמציתיות ובהירות**; עליה להיות מנוסחת בצורת משפט שאלה. . שאלה **מעשית**, זאת אומרת, לכותב יש די כלים לענות על שאלת החקר שהעלה.

שאלה **המחוברת לחוקר** מעניינת אותו, רלוונטית עבורו, מסקרנת אותו וכו'

מאפייני שאלת החקר

מנוסחת בדרך כלל כמשפט שאלה. למשל: מה הקשר בין לבין... כוללת שני נושאים (משתני), ומנסה ליצור קשר ביניהם. מנוסחת בבהירות. אין מקום לפרשנויות אחרות והגדרת המשתנים ברורה ובד"כ ניתנת למדידה.

מילים שיעזרו לי לנסח שאלת חקר –

• מהי השפעת _____ על _____ ?

- מהו הקשר בין _____ לבין ___ ?
- מהם ההבדלים בין ___ לבין ___ ?
- מהם הגורמים או הסיבות ל _____ ?
- מהם ההיבטים השונים של _____ ?
- מה הדומה ומה השונה בין _____ לבין ___ ?
- מהם היתרונות והחסרונות של ___ ?
- מהם תפקידיהם של _____ ?
- מהן ההשלכות של _____ ?
- אלו בעיות מתעוררות ב _____ ?
- אלו פתרונות ניתן להציע ל _____ ?
- כיצד ניתן להבין את ה... ?
- השווה בין ... לבין... ?
- מהן הסיבות לתופעת ה... ?
- באיזה אופן השפיע... ?
- מדוע... ?

תהליך העבודה

סיעור מוחין – גיוס ידע קודם: מה אני כבר יודע על הנושא? ניתן להיעזר במקורות מידע.

2. **שאלת שאלות** - מה אני יכול לשאול על הנושא?

3. **אשכול** - מיין את השאלות על-פי נושאים ותן כותרת לכל נושא.

4. **ניסוח שאלת חקר** – עיין בשאלות ששאלת, גלה מה מעניין אותך, ונסח שאלת חקר.

כלומר: שאלת החקר נובעת מתוך הנושא

דף עזר לתלמידים לצורך בירור הידע המוקדם שלהם בנושא:

- שם: _____
- תאריך: _____
- הנושא שבחרתי לחקור הוא: _____
- מה ידוע לי כבר בנושא הזה? פרט/י את הידע שיש לך בנושא.
_____
- כמה ידוע לי על הנושא? הקף/הקיפי בעיגול את האפשרות המתאימה לך:
- אני יודע/ת רק מעט מאוד על הנושא.
- אני מכיר/ה את הנושא, אך לא מספיק, לדעתי.
- אני מכיר/ה היטב את הנושא וממש בקי/א/ה בו.

מהי שאלת חקר טובה?

שאלה פתוחה - שאלה שלא ניתן לתת עליה תשובה אחת מוחלטת; שיש לה בפועל כמה תשובות, ותשובות אלה שונות, ולעתים אף סותרות זו את זו. לכן שאלה כגון: "מתי גילו את אמריקה?" לא יכולה להיות שאלת חקר.

שאלה עשירה, רב כיוונית, שניתן לפרקה לתת-שאלות.

- תשובה לשאלה תצריך ידע נרחב.
- כדי לקבל תשובה עליה - צריך להצליב מידע מכמה מקורות מידע.
- זוהי שאלה, אשר לצורך מתן תשובה עליה - אי-אפשר להסתפק בכמה שורות.

שאלה אשר ניתן לבדוק אותה מכמה כיוונים, ויכולה להוביל לכמה פתרונות

שאלה רלוונטית לחיי הלומדים ולחברה בכלל.

שאלה שמאפשרת דיון והבעת דעה – מעוררת מחשבה.

שאלה המנוסחת בצורה חד משמעית; ממוקדת, מדויקת ובהירה.

כלי להערכת שאלות חקר ע"י התלמידים (בעזרת המורים – חקר מונחה)

נימוקים ורעיונות לשיפור	תשובה: כן/לא	קריטריונים לבדיקה
		<p>חידוש: האם השאלה מהווה עבורכם חידוש?</p>
		<p>עניין אישי: האם השאלה באמת מעניינת אתכם?</p>
		<p>מעשיות: האם השאלה ניתנת לבדיקה מעשית?</p>
		<p>צמצום ומיקוד: האם השאלה ברורה וממוקדת?</p>

**ניסוח השאלה מחדש:
(במידת הצורך)**